

FIȘA

raportului de activitate în anul 2017 a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM

I. Titlul, numele și prenumele **academicianul Teodor Furdul**

II. Activitatea științifică

Conducător al proiectului instituțional fundamental 15.817.04.01F – Sănătatea psihică, exteriorizarea ei, teste și tehnologie de estimare, dezvoltarea sistemului de clasificare a acesteia.

III. *Rezultatele științifice principale*

Monografii în ediții internaționale	
Monografii în alte ediții din străinătate	1
Articole în reviste cu factor de impact mai mare de 3	
Articole în reviste cu factor de impact 1,0-2,9	
Articole în reviste cu factor de impact 0,1- 0,9	
Articole în reviste cu factor de impact 0,01- 0,09	1
Articole în alte reviste editate în străinătate	1
Monografii editate în țară	1
Articole în reviste naționale, categoria A	
Articole în reviste naționale, categoria B	8
Articole în reviste naționale, categoria C	
Articole în culegeri	11
Participarea la foruri științifice	9
<i>Activitatea inovațională</i>	
Numărul de cereri prezentate	
Numărul de hotărâri pozitive obținute	
Numărul de brevete obținute	1
Numărul de brevete implementate	

IV. *Rezultatele științifice obținute în anul de referință (până la 100 de cuvinte)*

În premieră au fost elaborate și dezvoltate conceptele și descrise legitățile privind – etalonul calității sănătății; clasificarea nivelelor individuale de sănătate psihică; estimarea sanogenității și disanogenității emoțiilor, comportamentului, comunicării, activității cognitive integrale și activității individual-semantice; indicatorii reprezentativi sano- și disanogeni, ceea ce a contribuit la dezvoltarea în continuare a PSIHOSANOCREATOLOGIEI.

În baza studiilor particularităților manifestării fenomenologiei stării sănătății psihice și a conceptului sanocreatologic al sănătății psihice a fost argumentat un etalon al calității sănătății psihice – „nivelul individual de sănătate psihică”, ce reflectă identitatea stării sănătății psihice individuale și se manifestă prin reflectarea psihică de către creier a stării generale a mediului intern și a mediului extern și se exteriorizează prin sano- și disanoindicatori.

A fost dezvoltat conceptul clasificării nivelurilor individuale de sănătate psihică, ce permite identificarea nivelurilor individuale de sănătate psihică ale subiecților, în baza căruia au fost evidențiate 15 niveluri individuale de sănătate psihică, succint caracterizate și structurate în cinci grupe în funcție de caracterul manifestării psihosanogeniilor, psihosanodissanogeniilor și psihopatiilor, capacității de autoasigurare a activității vitale și a existenței vieții proprii și a familiei sale și de a se opune intențiilor ce pot aduce prejudicii sie, altora sau naturii. Cinci niveluri individuale de sănătate psihică au fost identificate și descrise în premieră.

Sub conducerea mea, conform conceptelor privind sanogenitatea și disanogenitatea blocurilor neuropsihice au fost elaborați 8 sanoindicatori și 10 disanoindicatori

reprezentativi ai emoțiilor; 7 sanoindicatori și 8 dissanoindicatori reprezentativi ai comportamentului; 4 sanoindicatori și 4 dissanoindicatori reprezentativi ai comunicării; 8 sanoindicatori și 9 dissanoindicatori reprezentativi ai blocului integral cognitiv și 6 sanoindicatori și 9 dissanoindicatori reprezentativi ai activității individual-semantice, ce permit identificarea nivelurilor individuale corespunzătoare de sănătate psihică.

Pentru prima dată au fost determinate 10 modalități de reflectare a activității individual-semantice și elaborarea a 187 de itemi de estimare a sano- și dissanogenității acestui bloc. În baza conceptului privind sanogenitatea și disanogenitatea activității individual-semantice și a itemilor ce reflectă exteriorizarea ei a fost elaborat un procedeu euristic de estimare a sano- și dissanogenității blocului integral individual-semantic.

Pentru prima dată în știință au fost introduse noțiuni noi în psihosanocreatologie: „sănătate neo-psihică”, „psihoasanogenie”, „starea sănătății psihice limitrofă sanogenă-dissanogenă” și „starea sănătății psihice limitrofă disanogenă-psihopatică”.

V. *Activitatea didactică*

Numărul cursurilor ținute	1
Numărul total de persoane la care a fost conducător științific al tezei de doctorat	3
Numărul persoanelor la care a fost conducător științific și care au susținut teza	
Numărul manualelor, materialelor didactice editate	

VI. *Activitatea managerială*

Director de onoare al Institutului de Fiziologie și Sanocreatologie.
Președinte al Sfatului academicienilor.
Redactor șef al Buletinului Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții.
Președinte al Consiliului Științific Specializat DH 07-03.00.13.

VII. *Informații generale*

MEDALIA Gottfried Wilhelm von Leibniz pentru merite deosebite în cercetarea științifică Nr. 15.
Hannovra, 12.10.2017.

VIII. *Alte activități*

- Vicepreședinte al Societăților fiziologilor din CSI;
- Președinte al Societății fiziologilor din Moldova;
- Președinte al Comisiei de experți unificate în domeniul medicinei și biologiei;
- Membru al Comisiei de Atestare a CNAA
- Membru al Colegiului de redacție al Revistei de Știință, Inovare, Cultură și Artă Academos;
- Membru al Colegiului de redacție al Buletinului AȘM (Științele medicale);
- Membru al Comitetului organizatoric al Congresului XII internațional interdisciplinar „Neuroștiința pentru medicină și psihologie;
- Membru al Comitetului Organizatoric al Congresului V al Fiziologilor CSI și al Congresului V al Biochimistilor Rusiei;
- Membru al Colegiului de redacție al revistei științifico-practice internaționale „Традиционная Медицина Восток и Запад”;
- Membru al Consiliului de redacție internațional al revistei științifice și aplicative internaționale „Биосфера”.
- Membru al Colegiului de redacție al „Вестник образования и развития науки Российской Академии Естественных наук”.

Semnătura

academicianul Teodor Furdui

LISTA
lucrărilor publicate în anul 2017

Manuale/ dicționare/ lucrări didactice (naționale / internaționale)

1. Enciclopedia Moldovei. Vol. I: A – Basarabia. Redactor-șef adjunct, co-autor – acad. FURDUI T. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2017. 792 p.

Capitole în monografii

2. ФУРДУЙ, Ф.И., ЧОКИНЭ, В.К., ФУРДУЙ, В.Ф., ГЛИЖИН, А. Г., ВРАБИЕ, В. Г. Психосанокреатология – новая биомедицинская наука, решающая важнейшую проблему человечества – проблему психического здоровья, путем направленного его формирования и поддержания. В: Коллективная монография «Итоги науки». М.: РАН, 2017, с.

Articole în monografii:

3. DUCA, Gh., FURDUI, T. Nicolae Juravschi, campionul invincibil sau legenda olimpică într-o cercetare interdisciplinară (în loc de prefață). În: Nicolae Juravschi: dublu campion olimpic sau campionul invincibil. Colecția Legendele sportului moldovenesc. Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan”, F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2017. 792 p., pp. 7-9. ISBN 978-9975-3044-2-9
4. FURDUI, T., CIOCHINĂ, V., GLIJIN, A., VRABIE, V., FURDUI, V., GHEORGHIU, Z. Activitatea dublului campion olimpic Nicolae Juravschi analizată prin prisma sanocreatologiei. În: Nicolae Juravschi: dublu campion olimpic sau campionul invincibil. Colecția Legendele sportului moldovenesc. Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan”, F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2017. 792 p., pp. 189-192. ISBN 978-9975-3044-2-9.
5. FURDUI, T. CHIRILOV, A. Să nu dăm uitării numele celor ce au stat la baza dezvoltării științei autohtone. Probleme actuale ale istoriei științei. Chișinău. 2017. P. 97-106. ISBN 978-9975-3183-0-3.

Articole în reviste internaționale cotate ISI și SCOPUS

Articole în reviste cu factor de impact 0,1-0,99

6. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ГЛИЖИН, А. Г., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., ГЕОРГИУ, З.Б. Психосанокреатология, психогенный стресс и эмоции (Доклад на Всероссийском симпозиуме с международным участием «Стресс: физиологические эффекты, патологические последствия и способы их предотвращения»). *Вестник образования и науки РАЕН*. 2017, № , ISSN 1683-6200. (IF PИИЦ: 0,107)

Articole din alte publicații periodice și seriale internaționale

7. FURDUI, T. Human health, sanocreatology and the necessity of its development. *Proceedings of the Romanian Academy, Series B*. 2017, 19(2), 113-118. ISSN: 1454-8267.

Articole în reviste naționale recenzate (Cat. A, B, C):

8. FURDUI, T., DUCA, Gh., GULEA, A., TODERAȘ, I., CHIOCHINĂ, V., SEPOI, L., CHIRILOV, A., CODREANU S., MISCU, V. Savantul de renume mondial și Bior-ul. Academicianul Valeriu Rudic la 70 de ani. *Akadosmos, revistă de știință, inovare, cultură și artă*. 2017, nr. 1(44), 172-175. ISSN 1857-0461. (Cat. B).

9. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., ГЛИЖИН, А. Г. Направленное формирование здоровья человека – важнейшая задача физиологии и санокреатологии II. эталоны структурно-функциональных компонентов, формирующих интегральное здоровье (Лекция на пленарном заседании V-го съезда физиологов СНГ и V-ом съезде биохимиков России). *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.1 (331), 7-15. ISSN 1857-064X. (Cat. B).
10. FURDUI, T., DUCA, Gh., GULEA, A., TODERAȘ, I., CIOCHINĂ, V., СЕРОІ. L., CHIRILOV A., CODREANU, S., MISCU, V. Excelența sa academicianul VALERIU RUDIC și Bior-ul. (acad. V. Rudic la 70 de ani de la naștere). *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.1 (331), 170-175. ISSN 1857-064X. (Cat. B).
11. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ФУРДУЙ, В. Ф., ГЛИЖИН, А. Г., ВРАБИЕ, В. Г., БЕРЕЗОВСКАЯ, Е.С. Психика. Психическое здоровье. Психические расстройства. Феноменология их экстерииоризации. I. Анализ современных представлений о психике, о психическом здоровье и об онтогенетических расстройствах психического здоровья и новые их концепции с позиции психосанокреатологии. (лекция на пленарном заседании тринадцатого международного междисциплинарного конгресса «*Neuroscience for Medicine and Psychology*»). *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.2 (332), 7-19. ISSN 1857-064X. (Cat. B).
12. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ГЛИЖИН, А. Г., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., БЕРЕЗОВСКАЯ, Е.С., ГЕОРГИУ, З.Б., ЖИТАРЬ, Ю.Н. Роль поведения, эмоций и коммуникации в развитие психических расстройств. Их феноменология. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.2 (332), 19-29. ISSN 1857-064X. (Cat. B).
13. ФУРДУЙ Ф. И., ЧОКИНЭ В. К., ГЛИЖИН А. Г., ФУРДУЙ В. Ф., ВРАБИЕ В. Г., ГЕОРГИУ З. Б. Психогенный стресс, эмоции и психосанокреатология. *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.3 (333), . ISSN 1857-064X. (Cat. B).
14. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ФУРДУЙ, В. Ф., ГЛИЖИН, А. Г., ВРАБИЕ, В. Г., БЕРЕЗОВСКАЯ, Е.С. Психика. Психическое здоровье. Психические расстройства. Феноменология их экстерииоризации. II. Научные концепции о саногенности поведения, эмоций, коммуникации и их репрезентативные феноменологические индикаторы (Вторая часть лекции на пленарном заседании тринадцатого международного междисциплинарного конгресса «*Neuroscience for Medicine and Psychology*»). *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științele vieții*. 2017, nr.3 (333), . ISSN 1857-064X. (Cat. B).
15. FURDUI, T., DUCA, Gh. Distins savant în fiziologia plantelor Academicianul Gheorghe Șișcanu la 85 de ani. *Akadosmos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă*. 2017, 2(45), 180-181. ISSN 1857-0461. (Cat. B).

Articole în alte reviste naționale

16. TIGHINEANU, I., FURDUI, T., TUDORACHE, Gh. Academicianul Boris GAINA – unul din protagoniștii principali ai oenologiei autohtone la 70 de ani. *Agricultura Moldovei*. 2017, nr. 3-4, 36-39. ISSN 0582-5229.

Articole în culegeri internaționale

17. FURDUI, T. I., CIOCHINA, V. K., FURDUI, V. T., GLIJIN, A. G., VRABIE, V. G., BEREZOVSCHAI, E. S. Psychics. Mental health. Mental disorders. Phenomenology of their exteriorization. In: *Proceedings „The new developments in the psychological, physiological and medical neuroresearches„*: All-Russian with International Interdisciplinary Scientific School, May 30 - June 10, 2017, Sudak, Crimea, p. 50-53.

18. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ФУРДУЙ, В. Ф., ГЛИЖИН, А. Г., ВРАБИЕ, В. Направленное формирование и поддержание психического здоровья – важнейшая общечеловеческая проблема. Психосанокреатология. В: Сборник научных трудов *XII международного симпозиума «Фундаментальные и прикладные проблемы науки»*. Москва: РАН, 2017, - 223 с., с. 162-169.

Articole în culegeri naționale

19. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ГЛИЖИН, А. Г., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., ГЕОРГИУ, З. Б., БЕРЕЗОВСКАЯ, Е. С., КУЦУЛАБ, А. М., БУТНАРУ, Н. М., ШАВДАРИ, Л. В., БУЛАТ, О. В., ВУДУ, В. Г., ГОЛОВАТЮК, Л. Б. Санокреатология – новая биомедицинская наука, призванная решить проблему здоровья. В: *Сборник научных статей по материалам Международной научно-практической конференции «Современные достижения науки и пути инновационного восхождения экономики региона, страны»*. Комрат: «Прогресс», (18 мая, 2017), с. 385-392. ISBN 978-9975-83-055-3.
20. FURDUI, T., DUCA, Gh., GULEA, A., TODERAȘ, I., CIOCHINĂ, V., CEPOI, L., CHIRILOV, A., CODREANU S., MISCU, V. Excelența sa academicianul Valeriu Rudic și Bior-ul (acad. V. Rudic la 70 de ani de la naștere). În: *Academician Valeriu Rudic: Bibliografie*. 2017, p. 14-21.
21. TIGHINEANU, I., FURDUI, T., TUDORACHE, Gh. Academicianul Boris Gaina – unul din protagoniștii principali al oenologiei autohtone la 70 de ani. În: *Academicianul Boris Gaina la 70 de ani*. Chișinău: Lexon Prim, 2017, p. 3-8. ISBN 978-9975-139-25-0.
22. ФУРДУЙ, Т., ТОДЕРАШ, И. Академик А.А. Спасский – выдающийся гельминтолог и один из организаторов молдавской академической науки. În: *Academician Alexei Spassky: Bibliografie*. Chișinău: Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), Tipogr. „Bons Offices” SRL, 2017, pp.5-7. ISBN 978-9975-3131-9-3.
23. ФУРДУЙ, Т., ТОДЕРАШ, И. Действительный член Академии наук Алексей Андреевич Спасский – выдающийся гельминтолог и один из организаторов молдавской академической науки. În: *Culegerea de lucrări ale simpozionului internațional „Actual problems of zoolooy and parasitology: achievements and prospects”*, 13 october, 2017. Chișinău: Tipogr. „Elan Poligraf”, 2017, pp. 31-33. ISBN 978-9975-66-590-2.
24. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ГЛИЖИН, А. Г., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., ГЕОРГИУ, З.Б. О биологияческой и социальной миссии человеческой жизни с позиции санокреатологии. În: *Culegere de lucrări ale Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”*. Chișinău: CEP al USM, 2017. p. 100-104. ISBN 978-9975-71-929-2.

Materiale/Teze ale comunicărilor la congrese, conferințe (internaționale)

25. FURDUI, T. I., CIOCHINA, V. K., GLIJIN, A. G., FURDUI, V. T., VRABIE, V. G., BEREZOVSCHAI, E. S., GHEORGHIU, Z. B., JITARI, Iu. N. The role of behavior, emotions and communication in the development of mental disorders and their phenomenology. In: *Neuroscience for Medicine and Psychology: Proc. of the XIII Intern. Interdisciplinary Congress*, May 30 - June 10, 2017, Sudak, Crimea, p. 426-427. ISBN: 978-5-317-05533-2
26. FURDUI, T. I., CIOCHINA, V. K., VRABIE, V. G., CUTULAB, A. M., GHEORGHIU, Z. B., TARENTI, N. V. Exteriorization of mental health and mental disorders through emotions. In: *Neuroscience for Medicine and Psychology: Proc. of the XIII Intern. Interdisciplinary Congress*, May 30 - June 10, 2017, Sudak, Crimea, p. 427-428. ISBN: 978-5-317-05533-2
27. FURDUI, T. I., CIOCHINA, V. Ch., FURDUI, V. T., GLIJIN, A. G., VRABIE, V. G., BEREZOVSCHAI, E. S. Psychics. Mental health. Mental disorders. Phenomenology of

- their exteriorization. In: *Neuroscience for Medicine and Psychology: Proc. of the XIII Intern. Interdisciplinary Congress*, May 30 - June 10, 2017, Sudak, Crimea, p. 428-430. ISBN: 978-5-317-05533-2
28. FURDUI, T. I., SEPTITCHII, V. A., SEBAN, L. N. Directed sanogenic influence on memory by means of nutrients. In: *Neuroscience for Medicine and Psychology: Proc. of the XIII Intern. Interdisciplinary Congress*, May 30 - June 10, 2017, Sudak, Crimea, p. 430-431. ISBN: 978-5-317-05533-2
29. ФУРДУЙ, Ф. И., ЧОКИНЭ, В. К., ГЛИЖИН, А. Г., ФУРДУЙ, В. Ф., ВРАБИЕ, В. Г., ГЕОРГИУ, З. Б. Психосанокреатология, психогенный стресс и эмоции. В: *Стресс: Физиологические эффекты, патологические последствия и способы их предотвращения: Тезисы всероссийского симпозиума с международным участием*, 10-13 октября, Санкт-Петербург, 2017. СПб.: Ин-т физиологии им. И.П. Павлова РАН, Издательство «ЛЕМА», 2017, с. 211-212. ISBN: 978-5-001105-223-4
30. ФУРДУЙ, Ф. И., ШЕПТИЦКИЙ, В.А., ЧЕБАН, Л.Н., ЛИСТОПАДОВА, Л.А. Физиологически обоснованные подходы к предупреждению и коррекции нарушений пищеварительно-транспортных функций тонкой кишки, вызванных стрессогенными факторами. В: *Стресс: Физиологические эффекты, патологические последствия и способы их предотвращения: Тезисы всероссийского симпозиума с международным участием*, 10-13 октября, Санкт-Петербург, 2017. СПб.: Ин-т физиологии им. И.П. Павлова РАН, Издательство «ЛЕМА», 2017, с. 212-214. ISBN: 978-5-001105-223-4
31. ФУРДУЙ, Ф.И., ШЕПТИЦКИЙ, В.А., ЧЕБАН, Л.Н. Всасывание моносахаридов в тонкой кишке в условиях диет с различным содержанием углеводов в раннем постнатальном онтогенезе. В: *Психофізіологічні та вісцеральні функції в нормі і патології: Тези доповіді VIII Міжнародна наукова конференція присвячена 175-річчю кафедри фізіології та анатомії людини та тварин Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ, 2017, с. 107.
32. FURDUI, T., BORONCIUC, Gh., BALAN, I., CAZACOV, Iu., ROȘCA, N., BUCARCIUC, M. Bull sperm thawing medium. In: *Proceedings of the 9th edition of EUROINVENT – European Exhibition of Creativity and Innovation*, 2017, p. 209. ISBN 978-606-775-212-0
33. FURDUI, T., BORONCIUC, Gh., BALAN, I., CAZACOV, Iu., ROȘCA, N., BUCARCIUC, M. Mediu pentru decongelarea spermei de taur. În: *Oficial Catalogue International Specialized Exhibition „INFOINVENT-2017*, 15-18 November, 2017. Chișinău: AGEPI, 2017, p. 165.

Articole de popularizare a științei

34. FURDUI, T., DUCA, Gh., GULEA, A., TODERAȘ, I., CHIOCHINĂ, V., SEPOI, L., CHIRILOV, A., CODREANU S., MISCU, V. Omul din semnul norocului. În: *Literatura și arta*. 2017, 16 februarie, Nr. 7 (3728), p. 7.
35. FURDUI, T., SEPOI, M., BELOSTECINIC, Gh., BAHNARU, V. Manager celebru și patriot. În: *Literatura și arta*. 2017, 2 martie, Nr. 9 (3730), p. 6.

Publicații electronice

36. Academicianul Teodor Furdui solicită amânarea examinării de către Guvern a reformei științei. 09.07.2017 http://asm.md/?go=noutati_detalii&n=8070&new_language=0
37. FURDUI, T. Viitorul științei autohtone. Discursul la Asamblеea AȘM din 12 iunie 2017. http://www.asm.md/index.php?go=noutati_detalii&n=8031&new_language=0

Brevete de invenție

38. INSTITUTUL DE FIZIOLOGIE ȘI SANOCREATOLOGIE AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI, MD. *Mediu pentru decongelarea spermei de taur*. Brevet de invenție de scurtă durată MD 1068. Inventatori: FURDUI, T., BORONCIUC, Gh., BALAN, I., CAZACOV, Iu., ROȘCA, N., BUCARCIUC, M. Publicat: BOPI. 2016, nr. 9, p.24.